

TÌM HIỂU TIÊU CHUẨN CHỌN BẠN ĐỜI CỦA THẾ HỆ TRẺ VIỆT NAM Ở THÀNH PHỐ VÀ NÔNG THÔN HIỆN NAY

*Lê Thi**

Hôn nhân và gia đình là đề tài quan tâm muôn thuở của mọi thế hệ, đặc biệt là thế hệ trẻ. Những hiểu biết về quan điểm của thế hệ trẻ đối với vấn đề hôn nhân và gia đình sẽ là nguồn tham khảo có ích cho việc định hướng giá trị đúng đắn cho thanh niên. Với mục tiêu đó, bài viết cung cấp một số thông tin về quan điểm hôn nhân và gia đình của thế hệ trẻ thông qua kết quả điều tra khảo sát và phân tích tiêu chuẩn chọn bạn đời của hai nhóm thanh niên ở hai địa bàn khác nhau là thành phố và nông thôn. Kết quả phân tích bước đầu cho thấy quan điểm của thanh niên nông thôn và thành phố vẫn có những khác biệt nhất định được quy định bởi yếu tố địa bàn song nhìn chung đều mang tính hợp lý và đúng mực, đều dựa trên niềm hy vọng và tương lai xây dựng một gia đình ấm no và hạnh phúc.

Hôn nhân, gia đình đối với thế hệ trẻ Việt Nam hiện nay vẫn là một vấn đề quan trọng, được họ rất quan tâm. Tìm hiểu quan niệm, nhận thức về hôn nhân, gia đình của họ có nhiều khía cạnh phong phú, đa dạng. Trong bài viết này, chúng tôi chỉ xin nêu lên những quan điểm của họ về tiêu chuẩn chọn vợ, chọn chồng. Những quan điểm này có sự khác biệt gì không giữa thanh niên ở thành phố và ở nông thôn và có gì thay đổi so với các thế hệ trước đây?

Qua một số cuộc khảo sát được tiến hành ở một số địa phương miền Bắc, chúng tôi tập trung phân tích về tiêu chuẩn chọn bạn đời của thế hệ trẻ ở phường Bùi Thị Xuân, quận Hai Bà, thành phố Hà Nội, một phường buôn bán khá phát triển và ở xã Mỹ Sở huyện Văn Giang, tỉnh Hưng Yên, một xã làm nông nghiệp lâu đời, nay đang phát triển nhiều dịch vụ buôn bán và chế biến nông sản. Đối tượng khảo sát của chúng tôi là nam, nữ thanh

niên từ 18 đến 29 tuổi khảo sát bằng bảng hỏi qua phỏng vấn sâu và thảo luận nhóm.

Trước hết xin nói vài nét về ý nghĩa trọng đại của hôn nhân, gia đình đối với thế hệ trẻ hiện nay.

Nói chung giới trẻ cả nam nữ chưa kết hôn và đã kết hôn, đều thống nhất trong việc coi trọng hôn nhân, gắn với xây dựng gia đình. Theo họ, nam nữ chung sống với nhau như đôi vợ chồng, nhưng nếu không tiến hành lễ kết hôn (làm đám cưới có cha mẹ, họ hàng, bạn bè tham dự và thừa nhận) thì tương lai phát triển của gia đình sau này vẫn bấp bênh. Họ cho rằng tình cảm gắn bó đôi nam nữ sẽ được củng cố qua hôn nhân chính thức, mà không phải chỉ là sự thích nhau bỗng bột nhất thời. Họ không tán thành việc sống thử, hay việc chung sống của nam nữ trước khi kết hôn, trào lưu mới của một số thanh niên nước ta đang bắt chước kiểu sống tự do cá nhân của một số thanh niên các nước Âu - Mỹ.

Theo họ "Hôn nhân gắn với thành lập gia đình rất quan trọng, đặc biệt ở vùng quê này. Hôn nhân đảm bảo cho hạnh phúc gia

* GS.; Nguyên cán bộ Viện KHXH Việt Nam.

đình bền vững, giữa đôi vợ chồng; đặc biệt với phụ nữ và con cái, quyền lợi của họ được đảm bảo” (ý kiến nam thanh niên đã lập gia đình ở xã Mỹ Sở).

“Hôn nhân và gia đình có vai trò vô cùng quan trọng trong đời sống hiện nay. Nếu không có gia đình, không có tình yêu giữa vợ chồng, con cái thì khó làm gì tốt được. Có gia đình mới có chí thú làm ăn, có cái đích để phấn đấu cho cuộc sống tốt

hơn về vật chất và tinh thần, cho con cái được học hành, có nghề nghiệp” (phỏng vấn nam ở phường Bùi Thị Xuân).

Về tiêu chuẩn chọn bạn đời

Tìm hiểu tiêu chuẩn chọn bạn đời của thế hệ trẻ cho phép hiểu được quan niệm, nhận thức của họ về sự cần thiết chọn người bạn đời có khả năng chung sống lâu dài và xây dựng gia đình vững bền, ổn định, hạnh phúc.

Bảng 1. Khảo sát bằng bảng hỏi cho kết quả sau đây về tiêu chuẩn chọn vợ của thanh niên ở xã Mỹ Sở và phường Bùi Thị Xuân

Tiêu chuẩn chọn vợ	Xã Mỹ Sở	Xếp thứ tự	Phường Bùi Thị Xuân	Xếp thứ tự
Có tư cách đạo đức tốt	68,1% người trả lời	1	47,9%	3
Khoẻ mạnh	42,6%	2	15,6%	6
Năng động nhanh nhẹn	36,2%	3	16,7%	5
Đảm đang nội trợ	21,3%	4	26%	4
Xinh gái	17%	5	52,1%	2
Có nghề nghiệp ổn định	14,9%	6	56,3%	1
Có học vấn cao	10,6%	7	13,5%	8
Giỏi kiếm tiền	4,3%	8	14,6%	7
Có lý lịch rõ ràng	2,1%	9	5,2%	10
Môn đăng hộ đối	2,1%	9	7,3%	9

1- Phân tích, so sánh các tỷ lệ trả lời trên đây cho chúng ta thấy những điểm gì đáng chú ý?

+ Chọn vợ có tư cách đạo đức tốt được xếp ở vị trí số 1 ở xã Mỹ Sở và ở vị trí số 3 ở Phường Bùi Thị Xuân. Đó là điều dễ hiểu đối với thanh niên ở thành phố và nông thôn hiện nay, chọn người con gái có đạo đức tư cách tốt là điều cơ bản để xây dựng gia đình vững bền, ổn định và đó cũng là yêu cầu số 1 của cha mẹ, họ hàng họ.

+ Chọn vợ khoẻ mạnh là tiêu chuẩn được xếp thứ 2 đối với thanh niên nông thôn, nhưng lại chỉ xếp thứ 6 đối với thanh niên ở thành phố. Ở nông thôn chủ yếu làm công tác đồng áng nặng nhọc và phụ nữ

đảm nhiệm nhiều việc: cấy lúa, tát nước, nhổ cỏ, đi gặt v.v. nên đòi hỏi họ phải khoẻ mạnh (số nữ ra thành phố buôn bán vật chi là số ít và cũng đi vào thời điểm rồi việc ở quê), còn ở thành phố, nữ đi làm công nhân, viên chức hay là dịch vụ, kinh doanh buôn bán thì khoẻ mạnh không phải yêu cầu số 1 mà chính là kiến thức nghề nghiệp kinh nghiệm, kinh doanh.

+ Chọn vợ có nghề nghiệp ổn định được xếp số 1 với thanh niên thành phố phường Bùi Thị Xuân nhưng lại xếp thứ 6 đối với thanh niên xã Mỹ Sở. Bởi vì công việc nông thôn khá ổn định là làm nông nghiệp, còn ở thành phố hiện nay tìm việc làm có nhiều khó khăn, có được một nghề ổn định mới đảm bảo nuôi

sống gia đình. Vì vậy tiêu chuẩn chọn vợ có nghề nghiệp ổn định được xếp số 1 ở thành phố.

+ Riêng vấn đề đảm đương nội trợ gia đình là tiêu chuẩn được xếp thứ 4 ở cả thành phố và nông thôn. Như vậy nam giới vẫn có xu hướng đặt trách nhiệm làm công việc gia đình chủ yếu cho phụ nữ, nên khi lập gia đình phải chọn người đảm đương nội trợ.

+ Tiêu chuẩn năng động nhanh nhẹn được xếp thứ 3 ở nông thôn nhưng lại chỉ xếp thứ 5 ở thành phố. Điều này có thể do đặc điểm phụ nữ nông thôn thường có trách nhiệm với cả công việc đồng áng và việc nhà (thường lấy chồng hay đi vắng làm xa) nên họ phải nhanh nhẹn đối phó với các tình huống khó khăn xảy ra trong sản xuất nông nghiệp (thời tiết, bão lụt v.v.). Tất nhiên phụ nữ ở thành phố cũng phải nhanh nhẹn, năng động nhưng không có yêu cầu cao như ở nông thôn.

+ Việc đòi hỏi chọn vợ có học vấn cao lại không phải là yêu cầu được chú ý nhiều, xếp thứ 7 ở nông thôn và xếp thứ 8 ở thành phố. Bởi lẽ ở nông thôn ít người: chồng có học vấn cao mà đòi hỏi vợ có học vấn cao và cũng khó tìm phụ nữ có học vấn cao ở nông thôn. Họ làm nông nghiệp chủ yếu dựa vào kinh nghiệm để cải tiến công việc chăn nuôi, trồng trọt mà không phải từ kiến thức sách vở. Còn ở thành phố, người chồng có học vấn cao chưa chắc đã muốn vợ mình có văn hóa cao hơn hay bằng mình. Cái chính ở đây là cái nhìn còn thiển cận chưa thấy học vấn cao giúp cho việc xây dựng kinh tế gia đình ấm no, một yếu tố cơ bản đảm bảo hạnh phúc gia đình bền vững.

+ Tiêu chuẩn chọn vợ xinh gái không phải là yêu cầu lớn ở nông thôn xếp thứ

5 trong khi ở thành phố lại là yêu cầu cao xếp số 2 (tiêu chuẩn đạo đức tư cách tốt xếp số 3). Ở thành phố thanh niên quan tâm đến cả đạo đức và hình dáng người con gái chọn làm vợ, đó là một yêu cầu toàn diện và cao. Phải chăng ở thành phố người vợ thường là người cùng chồng xúc tiếp với bạn bè, đồng nghiệp, trong làm ăn kinh doanh, cũng như đi giải trí vui chơi nên họ mong muốn có người vợ được cả nết và hình dáng, được bạn bè tấm tắc ca ngợi. Còn ở nông thôn đạo đức tư cách người con gái là chính, hình dáng là thứ yếu nhưng cũng đừng có xấu quá. Hàng xóm láng giềng biết lai lịch người vợ, tư cách đạo đức và tài năng của họ và thường đánh giá cao những vấn đề này mà không phải là hình dáng con người.

+ Tiêu chuẩn chọn vợ giỏi kiếm tiền có vị trí thấp xếp thứ 7 ở thành phố và thứ 8 ở nông thôn, phải chăng nam thanh niên không đặt trách nhiệm chính kiếm tiền nuôi gia đình cho người vợ vì họ coi đó là trách nhiệm chính của mình?

+ Hai tiêu chuẩn chọn vợ có lý lịch rõ ràng và môn đăng hộ đối xếp thấp nhất, có lý lịch rõ ràng xếp thứ 9 ở nông thôn và thứ 10 ở thành phố, vấn đề môn đăng hộ đối xếp thứ 10 ở nông thôn và thứ 9 ở thành phố. Đó là điểm khác biệt mới so với các thế hệ trước đây trong việc chọn vợ. Ngày nay đôi nam nữ yêu nhau, thấy phù hợp thì lấy nhau, mà không phải do 2 gia đình hợp nhau tương xứng. Vấn đề lý lịch rõ ràng, trước đây thời kỳ đổi mới, được mọi người: xét nét nhiều về thành phần giai cấp của gia đình v.v. thì nay lại là vấn đề thứ yếu, miễn là hai gia đình có sổ hộ khẩu kê khai rõ ràng với chính quyền xã, phường và đây là 1 điều cần thiết để đi đăng ký kết hôn.

Bảng 2. Về chọn chồng

Tiêu chuẩn chọn chồng	Xã Mễ Sở	Xếp thứ tự	Phường Bùi Thị Xuân	Xếp thứ tự
Có tư cách đạo đức tốt	81,1%	1	49,5%	2
Có nghề nghiệp ổn định	41,5%	2	68%	1
Khoẻ mạnh	28,6%	3	21,2%	4
Giỏi kiếm tiền	11,3%	4	34%	3
Có học vấn cao	7,5%	6	20,6%	5
Đẹp trai	9,4%	5	14,4%	8
Có lý lịch rõ ràng	7,5%	6	3,1%	10
Mạnh mẽ quyết đoán	3,8%	8	19,6%	6
Thành đạt, có vị trí xã hội	3,8%	8	19,6%	6
Môn đăng hộ đối	1,9%	10	3,2%	9

2- Về tiêu chuẩn chọn chồng, chọn người có tư cách đạo đức tốt vẫn xếp ở vị trí số 1 ở xã Mễ Sở, số 2 ở phường Bùi Thị Xuân nói lên trước hết phải chọn người có tư cách đạo đức tốt làm chồng mới hy vọng xây dựng được gia đình bền vững, ổn định.

+ Chọn người có nghề nghiệp ổn định có vị trí số 2 ở xã Mễ Sở và vị trí số 1 ở phường Bùi Thị Xuân, do tầm quan trọng của việc chọn chồng có nghề nghiệp ổn định, có thu nhập đều đặn để nuôi sống gia đình, với quan niệm chồng là trụ cột gia đình về kinh tế, đặc biệt ở thành phố khi công việc đang chuyển động, khó khăn tìm việc làm v.v.

Những tiêu chuẩn có tư cách đạo đức tốt và có nghề nghiệp ổn định vẫn là những tiêu chí xếp hàng đầu trong việc chọn chồng.

+ Về tiêu chuẩn: Giỏi kiếm tiền và khoẻ mạnh đều được xếp ở vị trí xấp xỉ ngang nhau ở thành phố và nông thôn. Chọn chồng giỏi kiếm tiền được xếp thứ 4 ở Mễ Sở và thứ 3 ở phường Bùi Thị Xuân, chọn chồng khoẻ mạnh được xếp thứ 3 ở Mễ Sở và thứ 4 ở phường Bùi Thị Xuân. Điều này có sự khác biệt với việc chọn vợ, ít thanh

niên chọn vợ giỏi kiếm tiền (xếp vị trí thứ 8 ở Mễ Sở và thứ 7 ở phường Bùi Thị Xuân). Có thể do quan niệm về vai trò người chồng phải là trụ cột kinh tế gia đình, phải là người giỏi kiếm tiền, đặc biệt ở thành phố.

+ Tiêu chuẩn đẹp trai lại giữ vị trí thấp trong việc chọn chồng, xếp thứ 5 ở Mễ Sở và thứ 8 ở phường Bùi Thị Xuân. Với nam giới, nhiều phụ nữ không đề cao vấn đề hình thức đẹp trai, chỉ cần hình dáng bình thường, khoẻ mạnh, đứng đắn.

+ Chọn chồng có học vấn cao được xếp ở vị trí trung bình, xếp thứ 6 ở Mễ Sở và thứ 5 ở phường Bùi Thị Xuân. Người con gái chọn chồng không đặt yêu cầu có học vấn cao, vì cũng có suy nghĩ học vấn mình ra sao (thường phụ nữ, đặc biệt ở nông thôn, học vấn thấp) mà đòi hỏi lấy người học vấn cao, chồng học vấn cao, vợ học vấn thấp có khi lại lúng túng, khó sống với nhau.

+ Tiêu chuẩn chọn chồng mạnh mẽ quyết đoán có sự khác nhau (tuy không nhiều) ở thành phố và nông thôn – ở Mễ Sở tiêu chí này xếp thứ 8, ở Mễ Sở tiêu chí này xếp thứ 8, ở phường Bùi Thị Xuân xếp thứ 6. Ở nông thôn làm ruộng là chính

công việc tương đối ổn định nên không có yêu cầu cao là nam giới phải mạnh mẽ quyết đoán, còn ở thành phố công việc biến động hơn, đứng trước khó khăn, trở ngại cần phải mạnh mẽ quyết đoán hơn.

+ Tiêu chuẩn chọn chồng có lý lịch rõ ràng xếp ở vị trí thứ 7 ở Mễ Sở và thứ 10 cuối cùng ở phường Bùi Thị Xuân, tiêu chuẩn này đến nay không được xem trọng như trước kia. Bây giờ các gia đình miễn là có sổ hộ khẩu để khai rõ ràng với chính quyền xã, phường là được. Người ta không quan tâm đến thành phần giai cấp các gia đình như trước kia.

+ Tiêu chuẩn gia đình môn đăng hộ đối ở cả thành phố và nông thôn đều ở vị trí rất thấp. Xếp số 10 ở Mễ Sở và số 9 ở phường Bùi Thị Xuân. Điều này chứng tỏ lớp trẻ ngày nay chọn vợ, chọn chồng phù hợp với yêu cầu cá nhân mình, do tình yêu đưa đến và là chuyện của đôi nam nữ, mà không phải do vị trí gia đình nội ngoại cân xứng.

Nhìn một cách bao quát về tiêu chuẩn chọn vợ chọn chồng của thế hệ trẻ ngày nay, tuy có sự khác nhau nhưng không lớn. Đồng thời chúng ta lại thấy trong các tiêu chuẩn chọn bạn đời thì 3 tiêu chuẩn được chú ý nhất là: chọn người có tư cách đạo đức tốt, có nghề nghiệp ổn định và có sức khoẻ. Tiêu chuẩn đảm đang nội trợ đối với nữ và giỏi kiếm tiền đối với nam cũng xếp ở vị trí khá cao, thứ 3 và thứ 4. Còn các tiêu chuẩn có lý lịch rõ ràng và môn đăng hộ đối đều xếp ở vị trí thấp, thứ 9, thứ 10 thể hiện một sự thay đổi trong quan niệm chọn bạn đời của thanh niên ngày nay, cả ở thành phố và nông thôn so với các thế hệ trước đây.

3- Hãy lắng nghe ý kiến của thế hệ trẻ về tiêu chuẩn chọn bạn đời qua các cuộc phỏng vấn và thảo luận nhóm về tư cách đạo đức.

Về tư cách đạo đức

“Tư cách đạo đức người bạn đời rất quan trọng, phải tìm hiểu kỹ, không hợp nhau về tính cách sẽ không có hạnh phúc, so với hình dáng, sức khoẻ v.v... tính cách quan trọng nhất để cùng lao động nuôi con” (nam thanh niên có gia đình ở xã Mễ Sở).

“Tính cách rất quan trọng, vợ chồng hạnh phúc một phần do hợp tính cách. Nếu chồng nóng, vợ phải nhẫn. Nếu vợ nóng, chồng cũng phải nhẫn. Tiêu chuẩn cha mẹ đặt ra là: hợp tuổi, hợp tính tình mới có hạnh phúc” (nam ở Mễ Sở).

“Chọn vợ chọn chồng tư cách đạo đức là tiêu chuẩn đầu tiên, là đạo lý làm người đấy” (thảo luận nhóm cán bộ xã Mễ Sở).

Nhìn chung tiêu chuẩn đạo đức tư cách được mọi người rất chú trọng khi chọn bạn đời. Tuy nhiên nhiều người hiểu chữ tính cách thành ra tư cách, nói về đặc điểm tính nết cá nhân.

“Cháu nghĩ rằng tư cách đạo đức là hàng đầu, hơn là hình dáng đẹp. Một người chồng đẹp, ngấm mà cũng chán. Cái để cho người ta yêu mến mãi chính là tư cách đạo đức” (nữ thanh niên ở phường Bùi Thị Xuân).

“Cần chú ý đến tính tình, tư cách đạo đức. Đây cũng là cái số 1 để phù hợp với gia đình mình. Phẩm chất đạo đức người con gái là số 1 (nam thanh niên phường Bùi Thị Xuân).

Có những ý kiến chú ý vấn đề chung thủy trong quan hệ vợ chồng.

“Điểm chú ý đầu tiên là chọn chồng chung thủy. Điều này rất quan trọng, tuy phải trải nghiệm một thời gian dài, chưa xác định ngay được” (nữ đã lập gia đình ở phường Bùi Thị Xuân).

Về nghề nghiệp

“Chọn vợ chọn chồng có nghề nghiệp

ôn định thì cuộc sống mới ôn định, không nhất thiết là làm cán bộ viên chức” (nữ thanh niên đã kết hôn ở xã Mỹ Sở).

“Ở Mỹ Sở không nhất thiết nông dân lấy nông dân, cán bộ lấy cán bộ, vì ai cũng xuất phát từ nông nghiệp, nông thôn. Nhưng người chồng là nông dân phải thông cảm với công việc của vợ là viên chức, giáo viên, nếu không thì khó sống đấy” (nữ giáo viên ở xã Mỹ Sở).

“Chọn chồng phải có công ăn việc làm, làm việc gì cũng được, nhưng phải là nghề chính đáng để lo kinh tế gia đình, cũng không nhất thiết phải làm cho nhà nước, làm tư nhân cũng được (nữ đã có gia đình ở phường Bùi Thị Xuân).

“Phải chọn vợ có nghề nghiệp, không chọn nghề, miễn là có việc làm và kiếm ra tiền. Đi ra ngoài kiếm tiền để va chạm với mọi người, kể cả buôn bán, chạy chợ, miễn là hàng ngày giao tiếp với xã hội, để mở mang đầu óc. Nhưng làm nghề không vi phạm đạo đức, từ mồ hôi nước mắt của mình, kiếm tiền với đúng lương tâm của mình” (thảo luận nhóm thanh niên ở phường Bùi Thị Xuân).

“Chưa chắc người phụ nữ hoàn toàn ở nhà lo việc nội trợ là có hạnh phúc gia đình. Phụ nữ ở nhà không giao tiếp xã hội, dù có xem tivi, báo chí, văn tụi hậu rất nhiều, trước hết với người chồng, khó giúp đỡ con cái, khó trao đổi với chồng. Phụ nữ phải cân bằng giữa gia đình và xã hội, không nên hy sinh toàn bộ sự nghiệp, chưa chắc đã bảo vệ được hạnh phúc gia đình (nữ thảo luận nhóm thanh niên ở phường Bùi Thị Xuân).

Như vậy ở thành phố đã chú ý đến nghề nghiệp của phụ nữ không coi làm nội trợ gia đình là 1 nghề và mong muốn phụ nữ phải có 1 gia đình ôn định, kiếm ra tiền để cùng chồng nuôi gia đình, bản thân tiền bộ

lên, không bị lạc hậu.

Về sức khoẻ

Có cuộc trao đổi ý kiến về sự cần thiết khám sức khoẻ trước khi kết hôn ở phường Bùi Thị Xuân “vấn đề sức khoẻ rất quan trọng, trước khi kết hôn, theo luật hôn nhân, gia đình Việt Nam, nên đi xét nghiệm sức khoẻ (thảo luận nhóm thanh niên ở phường Bùi Thị Xuân).

“Thanh niên đi làm cơ quan nhà nước, xí nghiệp, đều có khám sức khoẻ, xem có đảm bảo sức khoẻ không hãy kết hôn. Nếu có bệnh hai người cùng khắc phục, cùng nhau chữa bệnh, chứ không phải vì người ta có bệnh mà mình bỏ. Đã yêu nhau rồi, thì chấp nhận, có bệnh cùng nhau chữa bệnh. Đi khám sức khoẻ để đảm bảo hạnh phúc lâu dài trong tương lai, không phải để phá vỡ mối nhân duyên” (nam thanh niên thảo luận nhóm ở phường Bùi Thị Xuân).

“Hai người yêu nhau đi đến quyết định cuối cùng là sẽ lấy nhau, đó là do gần tới cái đích rồi, nên cùng nhau chia sẻ khó khăn. Nếu đi khám bệnh, có bệnh tật, hai người săn sóc nhau. Người chồng tương lai săn sóc vợ thì sẽ dễ dàng vượt qua” (nữ thanh niên phường Bùi Thị Xuân).

Về học vấn

Ý kiến nhiều người mong muốn học vấn chồng cao hơn vợ vì chồng là trụ cột gia đình, phải kiếm tiền nuôi gia đình, nhưng có ý kiến cho rằng học vấn không phải yếu tố quan trọng để tạo nên hạnh phúc gia đình, cái chính là vợ chồng hiểu nhau và tôn trọng lẫn nhau, dù học vấn hai vợ chồng ngang nhau, hay học vấn vợ cao hơn chồng. Ở đây cũng có sự phân biệt giữa trình độ văn hoá và trình độ nhận thức xã hội.

“Nếu trình độ học vấn vợ chồng chênh lệch nhau quá, sống dễ lúng túng và gây hiểu lầm. Cần phân biệt học vấn với trình

độ nhận thức xã hội, có khi học vấn cao nhưng hiểu đời rất ít. Người vợ có học vấn cao nhưng người chồng có trình độ nhận thức xã hội tốt hơn (thảo luận nhóm thanh niên ở phường Bùi Thị Xuân).

“Chọn chồng, không nên lấy người học vấn kém mình, vì đàn ông là trụ cột gia đình, phải kiếm tiền nhiều hơn vợ, phải có học vấn hơn mình thì mới lo được gia đình”(nữ thanh niên đã kết hôn ở phường Bùi Thị Xuân).

“Quan niệm chung vẫn muốn học vấn chồng cao hơn vợ. Đây là quan niệm trọng nam khinh nữ đấy. Nhưng có trường hợp một ông giáo, hai vợ chồng cùng dạy cấp 2, ông này vừa xin cho vợ học thêm để lên dạy cấp 3, còn ông ấy vẫn dạy cấp 2” (thảo luận nhóm ở phường Bùi Thị Xuân).

“Học vấn cao càng tốt, dễ nhảy bèn với thời cuộc. Hiện nay trong thanh niên có nhiều trường hợp văn hoá vợ cao hơn chồng, không có vấn đề gì phức tạp cả, cả 2 vợ chồng cùng làm ăn, không phải chỉ có chồng làm kinh tế” (nam ở xã Mỹ Sở).

“Ở thành phố văn hoá chồng phải cao hơn vợ, ở nông thôn, văn hoá bình thường thôi, chỉ cần biết buôn bán hay làm nông nghiệp, chồng là nông dân, vợ là giáo viên, có nhiều ở Mỹ Sở, chồng làm nông nghiệp, vợ đi buôn bán. Chồng ở nhà nấu cơm, người nào việc ấy không sao cả” (thảo luận nhóm cán bộ ở Mỹ Sở).

Về hình dáng

Nhìn chung nhiều ý kiến nhắc đến hình dáng bề ngoài của người phụ nữ, với nam giới lại nói đến sức khoẻ, bề cao. Nhưng chú ý đẹp người, phải đẹp nét. Đẹp người mà không đẹp nét thì chọn hình dáng bình thường mà đẹp nét còn tốt hơn.

“Các cụ nói: “tốt gỗ hơn tốt nước sơn” nếu hình dáng được mà tư cách đạo đức không được thì khó chấp nhận. Thanh niên

khi chưa lập gia đình hay chú ý đến hình dáng, nhưng khi chính thức lập gia đình lại chỉ chọn hình dáng bình thường thôi nhưng tốt nét (nam đã kết hôn ở Mỹ Sở).

“Hình dáng cũng quan trọng, dù ở nông thôn, đẹp người đẹp nét thì quá tuyệt vời. Nhưng lấy người đẹp nét mà hình dáng không đẹp, còn hơn đẹp người mà không đẹp nét. Tính nét người ta là cái quan trọng đầu tiên. Nhưng hình dáng cũng ở mức trung bình, xấu quá cũng khó đấy, không phải người đẹp nhưng cũng phải nhìn được (thảo luận nhóm thanh niên xã Mỹ Sở).

“Cần chồng cao ráo, sáng sủa, có chú ý đến hình dáng. Bố mẹ thường chú ý vấn đề sức khoẻ, nhưng dáng bên ngoài của người chồng cũng cần quan tâm (nữ thanh niên có gia đình ở phường Bùi Thị Xuân).

“Hình thức chồng hay vợ, không do mình chọn mà tình cờ nên duyên số thôi” (nữ đã lập gia đình ở phường phường Bùi Thị Xuân).

“Hình dáng vừa vừa thôi, bây giờ các cô có mỹ phẩm làm đẹp con người. Cái cốt yếu là vấn đề đạo đức, nhưng hình thức cũng phải tương đối, đừng xấu quá cũng khó lấy chồng” (nữ thảo luận nhóm ở phường Bùi Thị Xuân).

Về hoàn cảnh gia đình xuất thân của người bạn đời

Vấn đề môn đăng hộ đối giữa hai gia đình nội ngoại không phải là vấn đề được thế hệ trẻ quan tâm nhưng cũng có ý kiến chú ý đến gia đình xuất thân có nề nếp gia phong, có tư cách đạo đức tốt không v.v.

“Đặt vấn đề môn đăng hộ đối khi lập gia đình thì không nên, quan trọng là người mình định lấy làm vợ, làm chồng, con người ấy như thế nào? còn 2 bên gia đình, mỗi gia đình có một hoàn cảnh khác nhau, không thể nào tùy ý chọn được. Mình chọn vợ, chứ không phải chọn gia đình (nam

thảo luận nhóm thanh niên ở phường Bùi Thị Xuân).

“Lấy vợ xem tông, lấy chồng xem giống” chọn vợ chú ý là con một gia đình tốt, còn kinh tế không thành vấn đề, quan trọng là gốc rễ gia đình nhà vợ” (nam đã lập gia đình ở phường Bùi Thị Xuân).

“Vấn đề môn đăng hộ đối không quan trọng như ngày trước, chủ yếu đôi nam nữ yêu nhau, về thuyết phục gia đình. Hai bên gia đình thường chỉ mong được môn đăng hộ đối, còn với thanh niên phải yêu nhau rồi về thuyết phục gia đình (nam thanh niên đã kết hôn ở Mỹ Sở).

“Các cụ bảo lấy vợ xem tông, lấy chồng xem giống” gia đình có truyền thống, có nề nếp thì con cái tốt. Truyền thống không cần giàu nghèo, chỉ nói về tư cách đạo đức” (nữ đã kết hôn ở xã Mỹ Sở).

“Có quan tâm đến hoàn cảnh xuất thân của người bạn đời vì cha mẹ tốt thì con cái tốt, không quan tâm đến kinh tế gia đình vợ, vì hạnh phúc gia đình không phụ thuộc vào tiền bạc, địa vị mà sự hiểu biết lẫn nhau, thương yêu nhau, vì vậy không đề cao môn đăng hộ đối” (nam có vợ ở Mỹ Sở).

Tóm lại, xem xét các tiêu chuẩn chọn bạn đời của thế hệ trẻ, ở cả thành phố và nông thôn, chúng ta thấy có sự hợp lý và đúng mức. Họ muốn chọn vợ chọn chồng là người họ có khả năng gắn kết cả cuộc đời, với hy vọng tương lai sẽ xây dựng được một gia đình ấm no, hạnh phúc. Vì vậy họ đặc biệt chú ý chọn người có tư cách đạo đức tốt, có nghề nghiệp ổn định và có sức khoẻ. Đồng thời họ không quá coi nhẹ hình dáng con người vì đây cũng là một yêu cầu tự nhiên: chọn người đẹp nét, đẹp người là tuyệt đối, tuy họ vẫn đặt vấn

đẹp nét trên đẹp người và đó là điều cơ bản để xây dựng gia đình hạnh phúc.

Nguyện vọng chọn người giới kiem tiền cũng là một yêu cầu thực tế tuy không quá đề cao tiêu chuẩn này. Giới kiem tiền một cách chính đáng qua đồ mồ hôi, công sức, trí tuệ của mình mà không phải là lừa lọc, dối trá người khác.

Họ không đòi hỏi ở người bạn đời có học vấn cao nhưng chú ý đến tính mạnh mẽ quyết đoán trong công việc của nam và sự năng động nhanh nhẹn đối với nữ. Đó là mong muốn thiết thực trước cuộc sống đầy biến động hiện nay. Tuy nhiên điều đáng suy nghĩ là tiêu chuẩn có văn hoá cao chưa được đánh giá đúng mức. Chúng ta đang sống ở thời đại kinh tế tri thức với sự phát triển mạnh mẽ của khoa học công nghệ tiên tiến. Có học vấn cao sẽ tạo điều kiện cho nam nữ nước ta vươn lên theo kịp bước tiến của nhân loại để kiến thiết đất nước giàu mạnh hơn.

Tất nhiên những tiêu chuẩn chọn bạn đời nêu trên đây của thế hệ trẻ chỉ là những điều họ mong muốn, ao ước. Còn trong cuộc sống thực tế, quá trình chọn vợ, chọn chồng, không phải người nào cũng có cơ hội tìm được bạn đời như tiêu chuẩn mong ước. Đó cũng là điều dễ hiểu vì mỗi cá nhân lại bị chi phối bởi những yếu tố chủ quan, bởi những hoàn cảnh, điều kiện sống khác nhau, đồng thời những sự kiện khách quan lại tác động đến họ, mỗi người một khác. Các cụ thường nói: “Vợ chồng lấy nhau như duyên số, không phải lúc nào cũng theo sự tính toán, lựa chọn tiêu chuẩn như mình dự kiến”. Vì vậy kết quả nghiên cứu trên đây của chúng tôi cũng chỉ là những tư liệu để tham khảo./